

КАРАДА́ЗЬКИЙ ПРИРО́ДНИЙ ЗАПОВІ́ДНИК

Знаходиться у Феодос. міськраді АР Крим. Створ. 1979 як Карадаз. заповідник (від 1947 — пам'ятка природи місц., від 1963 — респ. значення), від 1997 — сучасна назва. Площа 2874,2 га, зокрема 809,1 га — акваторія Чорного моря. Підпорядк. НАНУ. Наук. куратором є Інститут біології пд. морів НАНУ. Розташ. у пд.-сх. частині Крим. п-ова, на гір. масиві [Карадаг](#). За фіз.-геогр. районуванням тер. заповідника відноситься до Крим. гір.-лісового краю Крим. гір. ландшафт. країни, за геоботан. — до Гірськокрим. округу Гірськокрим. підпровінції Євксин. провінції Середземномор. лісової області. Охороняється єдиний у Європі гір. масив юрського періоду з типовими рисами вулкан. діяльності, який є своєрід. мінерал. природ. музеєм (тут виявлено понад 100 мінералів, зокрема виробне каміння: гір. кришталь, аметист, сердолик, агат, яшма, опал). Заповідник є заг. еталоном природ. комплексів, сформов. під впливом континент. і середземномор. клімату. Ценотична різноманітність за домінант. класифікацією представлена лісами, степами, томілярами. У рослин. покриві переважають пухнасто- та скельнодубові ліси, фісташкові, ялівц. рідколісся, різнотравно-ковилово-злакові степи. Водна рослинність мор. акваторії налічує 16 асоціацій водоростей-макрофітів. До Зеленої книги України занесені угруповання високоялівц. і туполистофісташк. рідколісь, формації асфodelіни кримської, ковили Браунера, поетичної (обидва занесено до Червоної книги України). У флорі К. п. з. 2978 видів, з них 1175 — судин. рослин (зокрема 55 ендеміків), 82 — мохоподібних, 889 — водоростей, 313 — лишайників, 519 — мікобіоти. Фауна представлена понад 5500 видами: 46 — ссавців, 236 — птахів, 8 — плазунів, 4 — земноводних, 114 — риб, 153 — молюсків, 3214 — комах, 623 — павукоподібних, 394 — ракоподібних, 102 — кільчастих червів, 41 — круглих червів, 17 — гідроїдних поліпів, 8 — губок, 3 — реброплавів, 63 — найпростіших. Водяться лисиця, свиня дика, козуля, куниця кам'яна, білка, заєць-русак,

їжак, білозубка і нетопир малі, ящірки кримська, скельна. Серед птахів — дрімлюга, припутень, зяблик, синиця велика, шпак, дрізд чорний. Мор. біота заповідника репрезентована типовою чорномор. флорою (572 види) і фауною (1010 видів). Зарості червоних, зелених і бурих водоростей є нерестилищем для ставриди, барабулі чорноморських, карася, окуня морських та ін. В акваторії Чорного моря мешкає 500 видів бентос. тварин. До Червоної книги України занесено 128 видів рослин (з них 2 види мохоподібних, 23 — водоростей, 10 — лишайників, 4 — грибів), зокрема астрагал подібний, глід Пояркової, льон Палласів, шавлія скабіозолиста, ремнепелюстник козячий, та 210 — тварин: полоз леопардовий, емпруза смугаста, аскалаф строкатий, ембія реліктова, совка трейчке, сапсан, гриф чорний, баклан чубатий, нетопир середземноморський, 3 види дельфінів (афаліна, азовка, білобочка), лосось чорноморський та ін. До Європ. Червоного списку занесено 35 видів флори та 32 — фауни. Від 2001 рослинно-тварин. комплекс і фонд стародруків 17-19 ст. б-ки заповідника становлять нац. надбання України; від 2004 «Аквально-скельний комплекс Карадагу» занесено до Рамсар. переліку водно-болот. угідь міжнар. значення.

Рекомендована література

1. Природа Карадага. К., 1989;
2. Заповідники і національні природні парки України. К., 1999;
3. Карадаг: Сб. науч. тр. Кн. 1-2. Сф., 2004;
4. Костенко Н. С., Шатко В. Г., Бескаравайный М. М. и др. В царстве древнего вулкана. Карадаг: Фотоальбом. Сф., 2004-05;
5. Заповедный Карадаг: Очерк-путеводитель. Сф., 2007;
6. Карадаг-2009: Сб. науч. тр. Св., 2009.

[Н. С. Костенко](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Карадазький природний заповідник / Н. С. Костенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-9594>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).